VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI NADZWYCZAJNEJ DO SPRAW ZMIAN W KODYFIKACJACH (NR 2)**

z dnia 15 grudnia 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 2)

15 grudnia 2015 r.

Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Mularczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wraz z autopoprawką (druki nr 32 i 32-A).

W posiedzeniu udział wzięli: **Marcin Warchoł** podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, **Tomasz Szafrański** prokurator w Biurze Prokuratora Generalnego oraz **Waldemar Żurek** członek Krajowej Rady Sądownictwa.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Sylwia Chojecka** i **Agnieszka Grybska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Tomasz Czech** i **Piotr Podczaski** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dzień dobry, witam serdecznie. Otwieram posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Chciałem przywitać wszystkich państwa, jak również zaproszonych gości: pana wiceministra Marcina Warchoła, pana Waldemara Żurka z Krajowej Rady Sądownictwa i pana Mariusza… Nieczytelne. Karola, tak? Pan Mariusz Karol z Ministerstwa Sprawiedliwości, witam serdecznie.

W dniu dzisiejszym rozpoczynamy prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wraz z autopoprawką. Mam pytanie do pana wnioskodawcy, który sygnalizował mi chęć złożenia dalszej autopoprawki, czy może ją przedstawić? Bardzo proszę.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie ministrze, szanowni państwo, zaproszeni goście, chciałem w imieniu wnioskodawców wprowadzić uzupełnienie do autopoprawki z druku nr 32-A. Dotychczasowa autopoprawka ma następujące brzmienie: „Art. 102. Jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 wszczęto postępowanie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w § 1 pkt 1–3", czyli bez pkt 4. Pkt 4 dotyczy pozostałych występków, gdzie karalność przestępstwa ustaje na skutek przedawnienia po okresie 5 lat. Chciałbym to uzupełnić, aby kolejna poprawka odnosiła się również do pkt 4. Z tym, że art. 102 brzmiałby w następujący sposób: „Art. 102. Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101", gdzie są terminy przedawnienia, „wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1", bo przypomnę, że pkt 5 został już uprzedni uchylony, „ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu.", przy czym dotyczyłoby to przede wszystkim przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Otwieram dyskusję w tym punkcie. Czy pan minister chciałby zabrać głos? Nasi goście, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Marcin Warchoł:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, panie pośle, Wysoka Komisji, wydaje się, że poprawka zaproponowana przez pana posła zasługuje na akceptację. Nie ma jakie-

goś *ratio* za tym, żeby wyłączać pkt 4 z zakresu zastosowania art. 102. Jest tak w wielu systemach, choćby niemieckim, a mam w tej chwili przed sobą art. 78c niemieckiego kodeksu karnego, który przewiduje szereg okoliczności – aż dwanaście, chciałbym podkreślić – przerwania biegu przedawnienia, spośród których do najważniejszych należą np. pierwsze przesłuchanie w charakterze podejrzanego, pierwsze przesłuchanie oskarżonego przed sądem, powołanie biegłego przez sędziego, dokonanie przeszukania lub zajęcia i tego typu okoliczności. Podobnie jest w kodeksie francuskim, austriackim i wielu innych systemach. Jak wskazano zresztą w uzasadnieniu projektu, przedawnienie jest elementem polityki karnej, a nie prawem podmiotowym, powtarzając za wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Stąd stanowisko ministra sprawiedliwości w zakresie poprawki jest pozytywne, bo to nie jest autopoprawka, tylko poprawka. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Bardzo dziękuję. Otwieram dyskusję nad tym punktem. Kto z pań i panów posłów lub zaproszonych gości chciałby się wypowiedzieć w tym przedmiocie? Bardzo proszę.

Członek Krajowej Rady Sądownictwa Waldemar Żurek:

W imieniu Krajowej Rady Sądownictwa, sędzia Waldemar Żurek. KRS popierała projekt przywrócenia wydłużenia okresu przedawnienia, uznając, że jest to celowe. W odczuciu społecznym często powstają wątpliwości, kiedy sprawca unika kary na skutek przedawnienia. Naszym zdaniem terminy rzeczywiście były zbyt krótkie, co pokazała praktyka. Natomiast nie mogę się wiążąco odnieść co do poprawki zgłoszonej w tym momencie odnośnie do pkt 4. Rada wyraża swoje stanowisko kolegialnie, więc pozostawiam to uznaniu Wysokiej Komisji. Było oczywiście zagadnienie, jak liczyć termin, czy od zakończenia postępowania na etapie *in rem*, czy *in personam*? Rada wskazywała na *in personam*, ale jak mówię, ogólnie popieramy zamysł przywrócenia wydłużenia okresu przedawnienia. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Czy są ewentualnie jakieś wnioski? Bardzo proszę.

Poseł Zdzisław Gawlik (PO):

Jeżeli można. Czas oczywiście pożera wszystko, a sama instytucja przedawnienia budzi z etycznego, moralnego punktu widzenia skrajne emocje. Z jednej strony sanuje pewne zdarzenia, a z drugiej strony musimy mieć świadomość i pewnie wszyscy mamy, że upływ czasu powoduje powstanie pewnych wątpliwości: zaciera się ludzka pamięć, jest problem z dowodami, pojawia się szereg problemów jeżeli chodzi o dochodzenie pewnych spraw. Pomny wypowiedzi pana posła sprawozdawcy, pana mecenasa, odwołującego się do prawników lwowskich i wileńskich, którzy kontynuowali swoje prace na Uniwersytecie Wrocławskim, zwróciłem uwagę na jedno. Obecnie z uwagi na to, że tempo i intensywność życia wzrasta, posługujemy się również nowymi nośnikami informacji. Tendencje w świecie skłaniają się ogólnie w kierunku skracania terminów przedawnienia. W porównaniu z pierwszymi, kiedy instytucje przedawnienia pojawiły się jako takie w prawie, dzisiaj generalnie są to terminy trzy razy krótsze, bo zrobiłem dla siebie taką analizę.

Nie chciałbym się wypowiadać, że jestem za czy przeciwko poprawce, bo być może pojawią się argumenty, które skłonią mnie do poparcia tej tezy. Tylko słuchałem również w czasie posiedzenia plenarnego wypowiedzi pana ministra, który mówił o tym, ile spraw wypadło z obiegu i możliwości ścigania na skutek skrócenia terminu przedawnienia i interesuje mnie jedno. Ile spraw przedawniało się wtedy, gdy okresy przedawnienie były takie, jak pierwotnie określone kodeksem z 1969 r.? Tego typu informacja jest oczywiście prawdziwa, absolutnie nie zamierzam z tymi liczbami dyskutować, tylko pytanie: Ile spraw przedawniało się wtedy, kiedy okresy przedawnienia były takie, jak do których dzisiaj zmierzamy? Czasami może być również tak, jeżeli weźmiemy pod uwagę tempo życia, że naprawdę będziemy angażować się w wiele spraw, które będziemy chcieli załatwić i taka jest intencja, żeby sankcja była skuteczna, prawo było dolegliwe, a kara nieuchronna, ale równocześnie im więcej będziemy mieli spraw, to siłą rzeczy skuteczność organów zajmujących się tymi problemami może być mniejsza. Prosiłbym pana mini-

stra o informację, ile spraw przedawniało się wtedy, pod rządem terminów zmienionych w skutek ostatniej nowelizacji, do których dzisiaj zmierzamy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Pan minister Warchoł i pan sędzia Żurek. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoł:

Może oddam głos panu dyrektorowi, który ma te dane.

Dyrektor Departamentu Legislacyjnego MS Tomasz Darkowski:

Dzień dobry, Tomasz Darkowski, dyrektor Departamentu Legislacyjnego MS. Jeżeli dobrze zrozumiałem pytanie, to na podstawie przepisów obowiązujących w okresie, który badaliśmy, czyli od 1 lipca do 30 października, w związku ze zmianą art. 102, czyli stricte ze zmianą polegającą na skróceniu okresu przedawnienia sądy musiały umorzyć postępowanie w 624 przypadkach.

Poseł Zdzisław Gawlik (PO):

A ile spraw po prostu przedawniało się przed 1 lipca, jakie to były liczby? To mnie interesuję. Przy poprzednim terminie przedawnienia. Ta wielkość oczywiście budzi emocje i to jest problem. Tylko pytanie: Jak było wtedy, kiedy termin przedawnienia był dłuższy, a mimo to na pewno sprawy również się przedawniały?

Członek KRS Waldemar Żurek:

Jeśli mogę. Myślę, że wszyscy zrozumieliśmy, o co pan pyta. Uważam, że trzeba by przeprowadzić naukowe badanie na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, po prostu statystyczne za jakiś okres. Jeśli tu mamy 624 sprawy, należałoby zobaczyć jaka była wielkość w porównywalnym okresie poprzednio działającego kodeksu. Natomiast chciałbym jeszcze zwrócić uwagę, że jeśli będziecie państwo dokonywać takich analiz, to warto byłoby też brać pod rozwagę, że od 2008 r. nie przyrosła liczba etatów sędziowskich i należałoby sprawdzić, czy w tym czasie wzrosła liczba wpływających spraw. Jeśli jest tak, że liczba etatów sędziowskich nie przyrosła, o czym wiemy, a liczba spraw zwiększyła się kategorycznie, to oczywiście mniej sędziów będzie mogło załatwiać te sprawy, a zatem wydłuży się termin rozpoznawania spraw i to też musimy brać pod uwagę. Jeżeli terminy rozpoznawania spraw karnych nam się nie skracają – oczywiście mamy instytucję dobrowolnego poddania się karze, więc to niewątpliwie wpływa na pewnego typu przyśpieszenie – to musimy zobaczyć, czy kategoria czasu trwania spraw się obiektywnie skróciła, czy też wydłużyła. Jeśli wydłużyła, to te argumenty nie będą mogły znaleźć uzasadnienia, bo jednak chodzi o to, żeby te sprawy rozpatrzyć. Sądom na tym zależy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę.

Prokurator w Biurze Prokuratora Generalnego Tomasz Szafrański:

Tomasz Szafrański, Prokuratura Generalna. Szanowni państwo, PG śledziła projekt w wersji pierwotnej oraz autopoprawkę zgłoszoną na piśmie. W odniesieniu do tych propozycji jest akceptacja ze strony prokuratora generalnego. Jest akceptacja rozwiązania traktującego wszczęcie postępowania w sprawie jako okoliczność warunkującą wydłużenie. Z prostej przyczyny, że służy to realizacji trafnej reakcji karnej zgodnie z celem procesu określonego w art. 2 § 1 pkt 1. Pamiętajmy, że trafna reakcja karna to nie tylko sprawiedliwa kara, tylko jest to kwestia doprowadzenia do tego, aby każdy sprawca poniósł odpowiedzialność, a oczywiście osoba niewinna nie poniosła odpowiedzialności. Rzeczywiście, to jest bardzo istotny skutek, do którego nawiązywał pan poseł. Oczywiście wszelkiego rodzaju estymacje, o których mówił pan poseł, będą bardzo niedokładne, bo jeden fakt jest bezsporny, że zmiana art. 102 dokonana ustawą z 20 lutego 2015 r. spowodowała, że tyle postępowań uległo umorzeniu i pamiętajmy, że nie tylko na etapie sądowym. Dlatego pan sędzia podnosi oczywiście kwestię obsady sędziowskiej, ale pamiętajmy, że istotny element to jest także możliwość umorzenia na etapie postępowania przygotowawczego.

Jeszcze raz podkreślam, że w zasadniczej większości wypadków chodzi o sytuacje niezawinione przez organy procesowe, organy ścigania, prokuraturę i sąd. Zazwyczaj jest to związane ze sprawami o skomplikowanym, złożonym materiale, wieloosobowe, gospodarcze, które dotyczą przestępczego współdziałania. Właśnie w takich sprawach, które są niezwykle trudne do całościowego ścigania, sprawcy wykazują bardzo często ponadprzeciętną aktywność i sprawność w podejmowaniu czynności zmierzających do utrudnienia postępowania bądź uniknięcia także takich czynności, jak postawienie zarzutów. Cenne jest rozwiązanie, które łączy ze wszczęciem postępowania w sprawie wydłużenie terminu przedawnienia, ponieważ co się podnosi przeciwko rozwiązaniu, które było zawarte w art. 102 od 2005 r., to w szczególności zróżnicowanie granic temporalnych odpowiedzialnych poszczególnych współsprawców faktycznych bądź funkcjonalnych działających w ramach bardzo dużego przedsięwzięcia przestępczego.

Ta kwestia jest niewątpliwie rozwiązaniem, które służy ściganiu, a także pewnej ekonomice wydatkowania środków publicznych. Pamiętajmy, że bardzo zaawansowane postępowanie, które musi być umorzone wskutek przedawnienia to nie tylko postępowanie, które nie zakończyło się rozstrzygnięciem w przedmiocie odpowiedzialności karnej prawdopodobnego sprawcy, ale także postępowanie, na które wydano bardzo istotną ilość środków, a także aktywności zarówno sędziowskiej, jak i innych organów procesowych, która jednakowoż nie doprowadziła do żadnego istotnego rezultatu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Jeszcze pan minister. Bardzo dziękuję.

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoł:

Bardzo dziękuję.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Ale wątpliwości są już wyjaśnione, panowie.

Podsekretarz stanu w MS Marcin Warchoł:

W kontekście tego, o czym wspominał pan prokurator wyobraźmy sobie sytuację, Wysoka Komisjo, w której mamy podżegacza, pomocnika i sprawcę głównego. Podżegacz lub pomocnik korzystają z przywileju, który dawał im do tej pory art. 102, albo możemy sobie wyobrazić na odwrót. Na przykład paser otrzymuje zarzuty i faza *in rem* zmienia się w fazę *in personam*, a następnie mamy do czynienia ze skutecznie ukrywającą się osobą sprawcy głównego, w stosunku do którego termin bazowy dobiegnie końca i oto dochodzimy do wewnętrznej niesprawiedliwości w ramach tego samego czynu. To tylko tyle. Rozumiem, że czas nagli, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze, zamykamy dyskusję. Wszystkie wątpliwości zostały wyjaśnione. W jakiejś formalnej sprawie?

Poseł Zdzisław Gawlik (PO):

W tym momencie formalnej, bo mógłbym jeszcze dalej rozmawiać. Problemy, które podnosi pan minister są istotne i można je próbować załatwić w inny sposób. Dla mnie Komisja do spraw zmian w kodyfikacjach to jest ciało, które powinno wypracować jak najlepsze rozwiązania w sprawie, o której rozmawiamy. Z dużym szacunkiem dla pana posła, ale mamy już trzecią poprawkę do pierwotnej wersji, czyli jest problem. Ja też go widzę i uważam, że skoro spotykamy się w Komisji do spraw zmian w kodyfikacjach, która się tak nazywa, to naprawdę w moim i pewnie wszystkich interesie jest szukanie najlepszego rozwiązania. Panowie macie rację, że dzisiaj przestępca jest coraz bardziej wyedukowany. Czasami mamy problem z tym, żeby dogonić jego nowe pomysły. Też się z tym stykam i nie jestem przeciwko ich ściganiu, karaniu itd., bo prawo musi być skuteczne, żeby tego typu zabiegi i ludzi eliminować. Jednak uważam, że trzeba by szukać najlepszego rozwiązania, a nie wiem, czy nie znalazłbym lepszego nawet w toku dyskusji, jak panów słucham, niż sztuczny powrót do tego, co było w minionym okresie. Dziękuję bardzo.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Chciałby pan jeszcze bardziej podwyższyć okres przedawnienia?

Poseł Zdzisław Gawlik (PO):

Nie wiem, czy samo wydłużanie czasu przedawnienia daje najlepszy efekt. Bo mogę panu pokazać, panie pośle, zmiany naszego prawa systemowego: karnego, prywatnego itd. od 1990 r., gdzie tylko w jednym przypadku wydłużono okres przedawnienia i można sięgnąć do uzasadnienia, dlaczego to zrobiono. Tendencje były zupełnie inne. Myślę, że wszyscy generalnie szukają najlepszych rozwiązań i jak świat idzie w pewnym kierunku, to pewnie wydłużenie czasu przedawnienia nie zawsze jest najlepszym rozwiązaniem. Są po drodze po prostu inne narzędzia, w postaci np. przerwy przedawnienia.

Poseł Marek Ast (PiS):

Panie przewodniczący, proponuję przejść do procedowania nad projektem ustawy i ewentualnie, jeżeli będą zgłaszane poprawki, to przy poszczególnych jednostkach redakcyjnych jest jeszcze czas na dyskusję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze, dziękuję. Zamykam dyskusję. W takim razie przechodzimy do procedowania nad przedłożonym projektem nowelizacji ustawy – Kodeks karny.

Czy są uwagi do tytułu ustawy? Nie ma.

Przechodzimy do procedowania nad art. 1, który brzmi w sposób następujący: „Art. 102. Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 pkt 1–3”…

Legislator z Biura Legislacyjnego Kancelarii Sejmu Piotr Podczaski:

Jeśli można, panie przewodniczący. To jest treść poprawki. Musimy ją przyjąć. Na tym etapie to nie może być autopoprawka, bo można ją zgłosić tylko do pierwszego czytania. Musimy po prostu przyjąć poprawkę pana posła.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze, dziękuję bardzo. Poprawka brzmi w sposób następujący: „Art. 102. Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu.”. To jest prawidłowe i ostateczne brzmienie poprawki.

Kto jest za przyjęciem poprawki? (9) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (5)

Poprawka została przyjęta.

Teraz przegłosujemy całą zmianę… Przepraszam bardzo, jeszcze art. 2. „Art. 2. Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.”. Bardzo proszę.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Jak powinien brzmieć art. 2: „Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.”. Powtórzenie „Kodeksu karnego” nie jest potrzebne.

Poseł Marek Ast (PiS):

Panie przewodniczący, mam jeszcze pytanie do Biura Legislacyjnego, bo przegłosowaliśmy poprawkę i chyba powinniśmy przyjąć cały art. 1 z przegłosowaną poprawką.

Legislator Piotr Podczaski:

Uznaliśmy, że chodziło o przyjęcie całego artykułu z poprawką.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze, to przechodzimy w takim razie do art. 2. On brzmi w sposób następujący: „Art. 2. Do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął.”.

Legislator Piotr Podczaski:

„Do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy”, żeby to był konkretny dzień. To jest tylko poprawka redakcyjna, którą proponujemy – „przed dniem wejścia w życie”.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze. Nie ma żadnych uwag? Panie ministrze? Uwaga natury legislacyjnej. Dobrze, dziękuję.

Kto jest za przyjęciem przepisu w takim brzmieniu? (9) Dziękuję. Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (5) Dziękuję.

Przechodzimy do art. 3: „Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 od dnia ogłoszenia.”. Czy są jakieś uwagi? To przyjmujemy.

Teraz głosujemy nad całością nowelizacji. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem całości nowelizacji? (10) Dziękuję. Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (5) Dziękuję.

Przyjęliśmy nowelizację.

Czy pan poseł Matusiewicz przyjmie rolę sprawozdawcy? To bardzo prosimy o przyjęcie roli sprawozdawcy. Kto jest za tym, żeby pan poseł Matusiewicz przyjął rolę sprawozdawcy? Nie słyszę sprzeciwu, przyjęty pan poseł Matusiewicz.

Dziękuję serdecznie za pracę nad tym projektem i do zobaczenia.